

ANALI 42, *Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku,*
Dubrovnik 2000, 371 str.

42. broj Anala, dosljedno svojoj tradiciji, donosi niz relevantnih članaka iz povijesti Dubrovnika i šireg prostora obalne Dalmacije.

Niz od trinaest radova započinje člankom *Gherarda Ortallia*, «Mleci i Konstantinopol: latinski bizantinizam» (str. 9-20), u kojem se analizira povezanost rane mletačke povijesti s Bizantom. Taj odnos autor određuje sintagmom «latinski bizantinizam» ističući da u odnosu Mletaka i Bizanta nije riječ o dva entiteta koja su se vremenski postupno udaljavala, kako se obično misli, nego o istoj, iako različitoj kulturi, izrasloj na antičkim rimsko – bizantskim temeljima. *Relja Seferović* u članku «Shvaćanje autoriteta u djelu *Tractatus de Ecclesia* Ivana Stojkovića» (str. 21-52) analizira načela obnovljene kršćanske zajednice koja je prema koncilijarističkoj teoriji osmislio i u djelu *Tractatus Ecclesia* objavio dubrovački dominikanac Ivan Stojković (1392/95-1443). Autor analizira Stojkovićeve stavove o odnosu Istočne i Zapadne crkve, o primatu pape, jednakosti kršćana te o naglašenoj ulozi sveučilišta u pitanju vjere kao tijela komplementarnog pravoj vjeri. *Vesna Miović* u članku «Turske priznanice o uplaćenom dubrovačkom haraču» (str. 53-77) analizira priznanice za gotovo 200 uplaćenih harača što ih je Dubrovnik isplaćivao od 1458. pa do svoje propasti 1804. godine. Autorica donosi zanimljive uvide o veličini i vrsti novca kojim je harač plaćan, imena poklisara koji su ga nosili, mjesta i nadnevke predaje itd. *Divo Bašić* u članku «Dubrovački top Gušter» (str. 79-100) donosi podatke o značajnom dubrovačkom ljevaču topova i zvona Ivanu Krstitelju Rabljaninu (1475?-1540) popraćene pričom o sudbini njegova ponajboljeg djela – topa Gušter – potopljena u pokušaju skidanja s tvrđave Lovrijenac. *Antun Pavešković* u članku «Gundulićev Osman kao antropološki problem» (str. 101-129) ispituje antropološke korijene Gundulićeva Osmana iščitavajući u njemu moderan izraz temeljnih istina o čovjeku i čovječanstvu. Autor ih razlaže u odnosu središnjeg lika epa, sultana Osmana i Gundulića kao naratora, videći u tom rivalskom odnosu potrebu simboličkog razrješavanja unutarstaleškog sukoba vlastele kao zatvorene socijalne skupine. U članku *Nelle Lonze*, «Državni pogrebi u Dubrovniku (17.-18. st.)» (str. 131-148), autorica prikazuje i analizira promjene unutar ceremonijala državnih pogreba najistaknutijih predstavnika državnosti i crkvene vlasti Dubrovačke Republike: kneza, državnog tajnika, nadbiskupa te stonskog biskupa kroz 17. i 18. st. Otkriva ritualnu slojevitost i postupnu teatralizaciju pogrebnog rituala te u komparativnoj analizi s drugim europskim sredinama utvrđuje i tumači posebnosti dubrovačkih pogrebnih rituala. *Vesna Čučić* u članku «Poljski knez Aleksander Sapieha i Dubrovnik» (str. 149-172) prati putovanje poljskog kneza Aleksandera Sapiehe (1773-1812) u Dubrovnik i njegov boravak u Dubrovniku 1804/05. godine. Sapieha je bio prirodnoznanstvenik, slavenofil, tajni agent i organizator obavještajne službe. Autorica prati njegove kontakte s nekim uglednim Dubrovčanima i analizira osnove tih veza. *Nenad Vekarić* u članku «Rekonstrukcija sadržaja uništenih arhivskih vrela u ratu 1991./2. godine: Status animarum de 1786 Cruciza, Bannicchi, Tarnova, Mravigniza» (str. 173-184) donosi rekonstrukciju knjige Stanja duša stradale u ratu 1991/92. godine. Knjiga je sačuvana zahvaljujući prethodnom demografskom istraživanju kojemu je bila izvor. *Ivan Pederin* u članku «Car Franjo I. prema Dalmaciji i Boki (1791.-1806.)» (str. 185-205) analizira na temelju spisa iz ostavštine cara Franje I., koji se čuvaju u bečkom Haus-Hof und Staats-

archivu, planove osuvremenjavanja uprave u Dalmaciji u razdoblju prve austrijske vladavine (1798-1806). Autor primjećuje da su reformistički pokušaji imali ishodište u terezijanskim i jozefinskim reformama, ali da su uvažavali i mjesne tradicije i običaje što je bilo jamstvo njihove provedivosti. *Ivo Perić* u članku «Među stranačke političke borbe u Dubrovniku za prevlast u općinskom vijeću (1890.-1899.)» (str. 207-229) donosi iscrpan opis upravnog i političkog ustroja austrijske krunovine Dalmacije i prikazuje političko suparništvo između narodnjaka i srpsko-autonomaške koalicije za vlast u Dubrovniku u vremenu u kojem je vlast u Općinskom vijeću bila u rukama srpsko-autonomaške koalicije. *Zdravka Jelaska-Marijan* u članku «Nastanak parobrodarskog društva Jugoslavenski Lloyd i poslovanje društava čijim je združivanjem nastalo» (str. 231-272) tragom zapisnika skupština parobrodarskih dioničkih društava Atlantska plovidba «Ivo Račić» i Jugoslavensko-amerikanska plovidba analizira njihovo poslovanje i put njihova združivanja u tvrtku Jugoslavenski Lloyd. Autorica također tragom istih izvora prati prve godine poslovanja jugoslavenskog Lloyda. *Lovorka Čoralić* u članku «Iz prošlosti Boke: Peraštani i hrvatska bratovština Sv. Jurja i Tripuna u Mlecima» (str. 273-293) prikazuje peraštansku zajednicu u Mlecima u 17. i 18. st.. Na temelju građe iz mletačkih arhiva autorica analizira način i oblike sudjelovanja Peraštana u hrvatskoj bratovštini u Mlecima, njihovu zastupljenost u tijelima bratovštine, njezinom karitativnom djelovanju i drugim aktivnostima. Također, u radu se analiziraju i spomeni bratovštine u oporukama peraških iseljenika. *Nikola Anušić* u članku «Tipologija otklona od tradicionalne imenske denominacije u Podgori i Makarskom primorju» (str. 295-342) analizira promjene u tradicionalnom imeniku Podgore. Autor pokušava dovesti u odnos raspadanje tradicionalne denominacijske strukture i društvena, odnosno ideološka strujanja u 20. st.

Časopis završava sjećanjem na dvoje istaknutih znanstvenih i kulturnih radnika koji su podrijetlom i djelovanjem vezani za Dubrovnik – Slavica Stojan: Miljenko Foretić (1939-2003) (str. 343) i Goran Vuković: Dubravka Beritić (1917-2003) (str. 344) – te nizom osvrti i ocjena recentnih historiografskih izdanja mahom iz povijesti Dubrovnika: *Nella Lonza*: Zdenka Janeković Römer, «Višegradski ugovor temelj Dubrovačke republike», Zagreb: Golden marketing, 2003; *Bariša Krekić*: Marianna D. Birnbaum, «The Long Journey of Gracia Mendes», Budapest – New York: Central European University Press, 2003; *Mihaela Vekarić*: Giulio Fenicia, «Il Regno di Napoli e la difesa del Mediterraneo nel' eta di Filippo II (1556-1598), Organizzazione e finanziamenti», Bari: Cacucci Editore, 2003; *Ivo Pranjković*: «Plurilingvizam v Evropi 18. stoletja» (ur. Fedora Ferluga Petronio). Maribor: Slavistično društvo, 2002; *Stjepan Čosić*: Robin Harris, «Dubrovnik A History», London: SAQI, 2003; *Zdenka Janeković-Römer*: Bernard Stulli, «Studije iz povijesti Dubrovnika», Zagreb: Konzor, 2001; *Irena Benyovsky*: Lovorka Čoralić, «Hrvatski prinosi mletačkoj kulturi», Zagreb, Dom i svijet, 2003; *Lovorka Čoralić*: «Hrvati Boke kotorske (Zbornik Pomorskog muzeja Orebić, posebno izdanje)», Orebić: Sveučilište u Zadru i zaklada «Dr. Cvito Fisković», Orebić, 2003; *Marijana Hameršak*: Ivan Lozica, «Poganska baština», Zagreb: Golden marketing, 2002; *Tatjana Šarić*: Joško Radica, «Sve naše Dakse. Hrvatski jug u vrtlogu Drugog svjetskog rata i jugokomunističke strahovlade», Dubrovnik: Matica Hrvatska Dubrovnik, 2003. (str. 350-371).

Nikola Anušić

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
INSTITUT FÜR KROATISCHE GESCHICHTE

RADOVI 37

U SPOMEN IGORU KARAMANU

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

FF press

ZAGREB 2005.

RADOVI ZAVODA ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Knjiga 37

Izdavač

Zavod za hrvatsku povijest
Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
FF-press

Za izdavača

Miljenko Jurković

Glavni urednik

Borislav Grgin

Uredništvo

Ivo Goldstein
Boris Olujić
Mario Strecha
Božena Vranješ-Šoljan

Tajnik uredništva

Hrvoje Gračanin

Adresa uredništva

Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet Zagreb,
Ivana Lučića 3, HR-10 000, Zagreb
Tel. ++385 (0)1 6120 150, 6120 158, faks ++385 (0)1 6156 879

Časopis izlazi jedanput godišnje

Ovi su Radovi tiskani uz financijsku potporu
Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske

Naslovna stranica

Iva Mandić

Računalni slog

Boris Bui

Lektura i korektura

Ivan Botica

Tisak

Tiskara Rotim i Market, Lukavec

Tiskanje dovršeno u listopadu 2005. godine

Naklada

400 primjeraka